

Juryrapport Machiavelliprijs 2020

Marion Koopmans & Diederik Gommers

29 maart 2021

STICHTING
MACHIABELLI

Beste kijkers, beste prijswinnaars,

De uitreiking van de Machiavelliprijs is ieder jaar een feest. Een feest van de erkenning van een moeilijke opdracht. Een moeilijke opdracht op het gebied van publieke communicatie. Want dat is waar de Machiavelliprijs voor staat: een opmerkelijke prestatie op het gebied van publieke communicatie.

Dat feest, met blije prijswinnaars en veel publiek, dat feest gaat vandaag niet door. Vandaag zijn wij sober. Vandaag staat de coronacrisis centraal. Want dat is de nieuwe werkelijkheid waarin we sinds een jaar met elkaar leven. Leven op anderhalve meter, leven met mondkapjes, leven met vragen en leven met angst.

2020 was het jaar waarin de pandemie scherpe lijnen trok door onze samenleving. Scherpe lijnen tussen gezond en besmet. Tussen leven en dood. Tussen jongeren en ouderen. Tussen verhoogde inkomsten bij supermarkten en een dreigend bankroet bij kleine ondernemers en veel zelfstandigen.

2020 was het jaar waarin de sociale samenhang in ons land scherp werd beproefd. Waarin vrijheid en solidariteit scherp met elkaar botsten. Het was het jaar waarin je zomaar andere mensen ernstig ziek kon maken. Alles werd anders. 4,5 miljoen mensen hebben afgelopen zaterdag op tv het Nederlands elftal zien spelen. Met publiek. Als experiment. Een wrange nieuwe werkelijkheid. Die we nooit met ons allen hadden kunnen bevroeden.

Terug naar de Machiavelliprijs. Opmerkelijke prestaties op het gebied van publieke communicatie waren er in 2020 genoeg. Een minister-president die ons live vanuit het Torentje toesprak met het lawaai van demonstranten op de achtergrond. Een koning die op tv een uniek persoonlijk excuus maakte voor een misplaatste vakantiereis. DE persconferentie die als fenomeen miljoenen huiskamers vulde.

En ook naast corona was er genoeg te beleven. In ons land en daarbuiten. De dappere 'coming out' van vlogger Nikkie de Jager als transgender. Nikkietutorials werd een voorbeeld en een icoon met een immense reikwijdte en een immense impact. Maar denk ook eens aan de vrouwen van Wit-Rusland. Dappere vrouwen die ieder weekeinde hun nek uitstaken en vooropgingen in de strijd tegen een meedogenloze dictator.

Toch konden en wilden wij niet anders dan de Machiavelliprijs 2020 in het teken laten staan van de coronacrisis. Met deze crisis kwamen er nieuwe gezichten onze levens in. Gezichten die deze crisis probeerden voor ons te verklaren. Gezichten die hoop boden, maar die soms ook heel streng moesten zijn. Marion Koopmans en Diederik Gommers werden belangrijk voor ons allemaal.

Het siert Koopmans en Gommers dat zij het informeren van een breed publiek tot hun roeping hebben gemaakt. Een roeping naast hun dagelijkse werk in de zo urgente

bestrijding van het virus. Een roeping die u beiden met grote vanzelfsprekendheid en kundigheid uitoefent. U doet gezamenlijk met de podcast 'Virusfeiten'. E u doet dat individueel.

En ik begin met Marion Koopmans. U bent hoogleraar virologie, u bent een eminent geleerde. Met wereldwijde erkenning. En u vertelt ons daar graag en goed over. U was onlangs nog met een team van de Wereldgezondheidsorganisatie in China. Geen eenvoudige opdracht was dat. Een opdracht om daar mogelijk de oorsprong van het virus te traceren. Maar bleef u onverstoorbaar feiten communiceren. Op een manier die wij allemaal begrepen. Onder lastige omstandigheden gaat u juist floreren.

U bent de vrouw van de dijkbewaking geworden. U waarschuwde al langer voor het risico van een virus met wereldwijde impact. Een pandemie. U wist wat er al langer gaande was als onderzoeker naar virusverspreiding. Zeg maar: alles dat beweegt tussen mens en dier. En u houdt ons nu voor dat we straks niet meer in oude patronen moeten terugvallen. Virusbestrijding moet dijkbewaking worden. Een onderwerp van permanente zorg.

Onbevangen, onverstoorbaar en enthousiast werd u in 2020 een herkenbaar gezicht van de wetenschap. Iemand van wie toehoorders bereid bleken veel aan te nemen. Heel veel. Ingewikkeld wetenschappelijk onderzoek wist u terug te brengen tot heldere feitenkennis voor een breed publiek

In dat rijtje dat ik net noemde: onbevangen, onverstoorbaar en enthousiast, hoort natuurlijk ook onbevreesd. En gelukkig bent u dat ook gebleven. Want er waren ook minder plezierige reacties. En dat is een understatement. Daarover constateerde u nuchter dat u dan maar tijdelijk liever met de auto dan met de trein reisde. Het is een keerzijde van communicatie in het huidige Nederland waar ook virusbestrijders het afgelopen jaar mee te maken kregen.

Dan Diederik Gommers. U bent voorzitter van de Nederlandse Vereniging voor Intensive Care. Als intensivist werd u voor ons vooral de hoogleraar met de handen aan het bed. Wat er zich op de IC met coronapatiënten afspeelde, bracht u bij ons thuis. En u bracht het naar Den Haag waar uw ongeduld op sympathie, maar soms ook op ergernis kon rekenen. De nukken die het ongrijpbare virus vertoonde werden door u vertaald in wat er aan politieke besluiten moest worden genomen. Wat u tijdens uw zaaldiensten zag, vertaalde u in noodzakelijke hartenkreten aan politiek en samenleving. Bijvoorbeeld toen het ziekteverzuim in de ziekenhuizen maar bleef stijgen. En u de dag de dag voor de jaarwisseling het kabinet opriep eerst het medisch personeel te vaccineren.

Een ommekeer was uw reactie op influencer Famke Louise. Een 22-jarige vlogger met 1,3 miljoen volgers op Instagram, YouTube en TikTok. Zij keerde zich met de actie (hashtag) #ikdoenietmeermee tegen het coronabeleid. Een ultieme nachtmerrie voor minister De Jonge. En voor de rest van het kabinet. Want jongeren waren toch al zo lastig te bereiken.

Maar u reageerde ontspannen. U zei: kom eens praten. U nam Famke Louise mee de IC op en daarna was de actie van de baan. En u werd zelf een influencer. Met bijna 400.000 volgers op Instagram.

U heeft beiden een hele belangrijke rol gespeeld in de communicatie over het virus. Het bewust opzoeken van de dialoog met twijfelaars over de wetenschap en met de tegenstanders van het beleid, heeft bijgedragen aan een groter begrip. Zeker bij jongeren. Enthousiast en onvermoeibaar heeft u beiden keer op keer feiten en fabels over het virus weten te onderscheiden in een begrijpelijke taal. U heeft beiden een niet aflatende inzet getoond om de wetenschap over het coronavirus toegankelijk te maken voor een breed publiek. En daarmee bent u een houvast geworden voor mensen die door de bomen het bos niet meer zien.

Ik zei het al. Het is dit jaar een prijs zonder een feestje. Een jaar waarin we allemaal bang zijn geweest. Een jaar met vaak meer vragen dan antwoorden. Een jaar waarin we ankers nodig hadden. En jullie waren een anker in angstige dagen. Soms onheilspellend, soms heilzaam. Maar vooral open en eerlijk. En hartverwarmend. En daarom is het de Stichting Machiavelli een eer en genoegen de Machiavelliprijs 2020 uit te reiken aan Marion Koopmans en Diederik Gommers.

De Stichting Machiavelli zet zich in om discussie en activiteiten op het gebied van publieke communicatie te stimuleren.

Stichting Machiavelli, Bezuidenhoutseweg 101 2594 AC Den Haag
Tel. 06-33353390; E-mail info@stichtingmachiavelli.nl; www.stichtingmachiavelli.nl
SNS Bank NL24 SNSB 0928 1949 57; handelsregister Den Haag nr. s 41155341